

ประโยค ป.ธ.๘
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๒

๑. เหว่ ปฏิปชฺชนโตเยว จ รกฺษติ จกฺขุณฺทริยํ จกฺขุณฺทริเย สํวรํ อปาชฺชตีติปิ
 วุจฺจติ ฯ ตตฺถ กิณฺจาปี จกฺขุณฺทริเย สํวโร วา อสํวโร วา นตฺถิ น หิ จกฺขุปฺปสาทํ นิสุสาย
 สติ วา มฺภูจฺสจฺจํ วา อุปฺปชฺชติ อปิจ ยทา รูปรามฺมณํ จกฺขุสฺส อปาถํ อากฺจฺจติ ตทา
 กวางฺเค ทฺวิกฺษตฺตํ อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุทฺเธ กิริยามโนธาคฺ อวาชฺชนกิจฺจํ สาธยมาณา อุปฺปชฺชิตฺวา
 นิรุชฺฌติ ตโต จกฺขุวิญฺญาณํ ทสฺสนกิจฺจํ ตโต วิปากมโนธาคฺ สมปฺปฏิจฺจนนฺกิจฺจํ ตโต
 วิปากาเหตุกมโนวิญฺญาณธาคฺ สนฺตีรณกิจฺจํ ตโต กิริยาเหตุกมโนวิญฺญาณธาคฺ ไวกฺจฺพฺพนกิจฺจํ
 สาธยมาณา อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌติ ตทนนฺตรํ ชวนํ ชวติ ฯ ตตฺตราปี เนว กวางฺคสมเย น
 อวาชฺชนาทีนํ อฉฺยตฺรสมเย สํวโร วา อสํวโร วา อตฺถิ ฯ ชวนกฺษณเ ปน สเจ ทฺสสีลยํ
 วา มฺภูจฺสจฺจํ วา อฉฺยณํ วา อกฺขุณฺติ วา โกสชฺชํ วา อุปฺปชฺชติ อสํวโร โหติ ฯ เหว่
 โหนฺโต ปน โส จกฺขุณฺทริเย อสํวโรติ วุจฺจติ ฯ กสฺมา ฯ ยสฺมา ตสฺมี สติ ทฺวารมฺปิ อคฺคตฺ
 โหติ กวางฺคมฺปิ อวาชฺชนาทีนํปิ วีถิจิตฺตานิ ฯ ยถา กิ ฯ ยถา นคเร จตฺตฺส ทฺวาเรสุ อสํวเตสุ
 กิณฺจาปี อนฺโตฆรทฺวารโกฏฺจกคพฺกาทโย สฺสํวฺตา โหนฺติ ตตฺราปี อนฺโตนคเร สพฺพํ กณฺทํ
 อรกฺษิตํ อโคปีตเมว โหติ นคทฺวารเณ หิ โจรา ปวิสิตฺวา ยถิจฺจนฺติ ตํ กเรยฺยํ เหวเมว
 ชวเน ทฺสสีลยาทีสุ อุปฺปนฺเนสุ ตสฺมี อสํวเร สติ ทฺวารมฺปิ อคฺคตฺ โหติ กวางฺคมฺปิ
 อวาชฺชนาทีนํปิ วีถิจิตฺตานิ ฯ ตสฺมี ปน สีลาทีสุ อุปฺปนฺเนสุ ทฺวารมฺปิ คฺคตฺ โหติ กวางฺคมฺปิ
 อวาชฺชนาทีนํปิ วีถิจิตฺตานิ ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ สีนันทเทส หน้า ๒๖ - ๒๗)

๒. โย โส มทานิมฺมทโนติอาทีนํ นามานิ อสงฺขตฺตรมฺโม ลภติ โส วิราโคติ
 ปจฺเจตพฺโพ ฯ โส หิ ยสฺมา ตํ อากมฺม สพฺเพปิ มานมทฺปริสมทาทโย มทา นิมฺมทา อมทา
 โหนฺติ วินสฺสนฺติ ตสฺมา มทานิมฺมทโนติ วุจฺจติ ยสฺมา จ ตํ อากมฺม สพฺพาปิ กามปิปาสา
 วินยํ อพฺกตฺถํ ยาทิ ตสฺมา ปิปาสวินโยติ วุจฺจติ ยสฺมา ปน ตํ อากมฺม ปญฺจกามคฺฌาลยา

สมุคฆาตํ คจฺจนฺติ ตสฺมา อาลยสมุคฆาโตติ วุจฺจติ ยสฺมา จ ตํ อาคมฺม เตญฺมิทวณฺณํ
 อุปจฺฉิซฺชติ ตสฺมา วณฺณูปจฺเจโทติ วุจฺจติ ยสฺมา ปน ตํ อาคมฺม สทฺทโส ตณฺหาชโย คจฺจติ
 วิรชฺชติ นิรุชฺฌติ จ ตสฺมา ตณฺหาชโย วิราโค นิโรธติ วุจฺจติ ยสฺมา ปเนส จตฺสโส โย
 นโย ปณฺจ คติโย สตฺต วิณฺยาณญฺจิติโย นว จ สตฺตาวาเส อปรปรภาวาย วินนโต
 อาพฺพชนโต สํสิพฺพนโต วานนฺติ สทฺธโวหาราย ตณฺหาชโย นิกฺขนฺโต นิสฺสํ วิสํยุตฺโต
 ตสฺมา นิพฺพานนฺติ วุจฺจติ ๑ เอวเมเตสํ มทฺตนิมมทฺตาทินิ คฺคณานิ วเสน นิพฺพานสงฺขาโต
 อุปสโม อนุสฺสริตพฺโพ เย วา ปนณฺเณปิ ภควตา อสงฺขตณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ
 สจฺจณฺจ ปารณฺจ สทฺททสณฺจ อชฺชรณฺจ ชฺวณฺจ นิปฺปณฺจณฺจ อมตณฺจ สีวณฺจ เขมณฺจ
 อพฺภูตณฺจ อนีติกณฺจ อพฺยาปชฺฌณฺจ วิสฺสุทฺธิณฺจ ทิปณฺจ ตาณณฺจ เสนณฺจ โว ภิกฺขเว
 เทเสสฺสามิตีอาทิสฺสํ สุตฺเตสฺสํ อุปสมคฺคณา วุตฺตา เตสมฺปิ วเสน อนุสฺสริตพฺโพเยว ๑

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ อนุสฺสตติกนุฏจานนิกุเทศ หน้า ๘๘ - ๘๐)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เจดย ประโยค ป.ธ.๘

แปล มคธเป็นไทย

พ.ศ. ๒๕๔๒

๑. ก็ ภิกษุผู้ปฏิบัติอยู่อย่างนั้นนั่นแหละ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกว่า รักษา จักขุนทรีย์บ้าง ว่า ถึงความสำรวมในจักขุนทรีย์บ้าง ฯ ในพระดำรัสว่า ถึงความ สำรวมในจักขุนทรีย์นั้น ความสำรวม หรือความไม่สำรวมในจักขุนทรีย์ ย่อมไม่มี เพราะ สติก็ดี ความหลงลืมสติก็ดี ย่อมไม่เกิดขึ้น เพราะอาศัยจักขุประสาทรูป ฯ อนึ่ง ในกาลใด รูปารมณंपรากฎแกจักขุประสาทรูป ในกาลนั้น เมื่อภวังคจิตเกิด-ดับ ๒ ครั้ง แล้ว มโนธาตุจิตฝ่ายกิริยาเกิดขึ้น ยังอวัชชนะกิจให้สำเร็จแล้ว ดับลง ต่อจากนั้น จักขุวิญญาณจิต เกิดขึ้น ยังทสสนะกิจให้สำเร็จแล้ว ดับลง ต่อจากนั้น มโนธาตุจิต ฝ่ายวิบากเกิดขึ้น ยังสัมปฏิจฉันนกิจให้สำเร็จแล้ว ดับลง ต่อจากนั้น มโนวิญญาณ ธาตุจิตฝ่ายอเหตุกวิบาก เกิดขึ้น ยังสันติริณกิจให้สำเร็จแล้ว ดับลง ต่อจากนั้น มโนวิญญาณธาตุจิตฝ่ายอเหตุกกิริยาเกิดขึ้น ยังโวกฐัพพนกิจให้สำเร็จแล้ว ดับลง ในลำดับต่อจากนั้น ชวนจิต ย่อมแล่นไป ฯ ในสมัยทั้งหลายแม้เหล่านั้น ในสมัย แห่งภวังคจิต ในสมัยแห่งวิถิจิตมีอวัชชนจิตเป็นต้น สมัยใดสมัยหนึ่ง ความสำรวม หรือความไม่สำรวม ย่อมไม่มี แม้ก็จริง ถึงกระนั้น ในขณะที่แห่งชวนจิต ถ้าความ ทุศีลก็ดี ความหลงลืมสติก็ดี ความไม่รู้ก็ดี ความไม่อดทนก็ดี ความเกียจคร้านก็ดี ย่อมเกิดขึ้น ความไม่สำรวม ย่อมมีได้ ฯ ก็ ความไม่สำรavnนั้น มีอยู่อย่างนี้ พระผู้มี พระภาคเจ้าตรัสเรียกว่า ความไม่สำรวมในจักขุนทรีย์ ฯ เพราะอะไร ฯ เพราะเมื่อ ความไม่สำรavnนั้นมีอยู่ ทวารก็ดี ภวังคจิตก็ดี วิถิจิตมีอวัชชนจิตเป็นต้นก็ดี ชื่อว่า ไม่คุ้มครองแล้ว ฯ เปรียบเหมือนอะไร ฯ เปรียบเหมือนเมื่อประตูทั้ง ๔ ด้านใน พระนครอันบุคคลไม่ปิดแล้ว ประตูเรือน ชும்ประตู และห้องภายในเป็นต้น ถึงจะ ปิดดีแล้วก็จริง ถึงกระนั้น สิ่งของทั้งหมดภายในเมือง ก็ชื่อว่า ไม่รักษาไม่คุ้มครอง แล้วนั้นเทียว เพราะพวกโจรพึงเข้ามาทางประตูเมืองแล้วกระทำสิ่งที่พวกตนต้องการได้ ฉันใด เมื่อโทษทั้งหลายมีความทุศีล เป็นต้น เกิดขึ้นในชวนจิต เมื่อความไม่สำรวม

นั้นมีอยู่ ทวารกิติ ภาวังคจิตกิติ วิถิจิตมื่อวชชนจิตเป็นต้นกิติ ชื่อว่า ไม่คุ้มครองแล้ว ฉะนั้นเหมือนกัน ๑ แต่เมื่อคุณทั้งหลายมีศีลเป็นต้น เกิดขึ้นในชวณจิตนั้น ทวารกิติ ภาวังคจิตกิติ วิถิจิตมื่อวชชนจิตเป็นต้นกิติ ชื่อว่า คุ้มครองแล้ว ๑

๒. อสังขตธรรม อันได้ชื่อว่า ธรรมเป็นที่สร้างมา เป็นต้น ฟังเชื่อได้ว่า วิชาคธรรม ๑ เพราะเหตุที่วิชาคธรรมนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกว่า ธรรมเป็นที่สร้างมา เพราะความเมาทั้งหลายมีความเมาด้วยอำนาจมานะ และความเมาในความ เป็นลูกผู้ชายเป็นต้นแม้ทั้งปวงมาถึงวิชาคธรรมนั้นแล้ว ย่อมสร้างไป คือ หายเมา ได้แก่ หมดไป อนึ่ง วิชาคธรรมนั้น ตรัสเรียกว่า ธรรมเป็นที่นำไปเสียซึ่งความกระหาย เพราะ ความกระหายในกามแม้ทั้งปวงมาถึงวิชาคธรรมนั้นแล้ว ย่อมถึงความปราศจากไป คือ ตั้งอยู่ไม่ได้ อนึ่ง วิชาคธรรมนั้น ตรัสเรียกว่า ธรรมเป็นที่ถอนขึ้นซึ่งความอาลัย เพราะความอาลัยในกามคุณ ๕ มาถึงวิชาคธรรมนั้นแล้ว ย่อมถึงการถอนขึ้น อนึ่ง วิชาค ธรรมนั้น ตรัสเรียกว่า ธรรมเป็นที่ตัดวัฏฏะ เพราะวัฏฏะอันเป็นไปในภูมิ ๓ มาถึง วิชาคธรรมนั้นแล้ว ย่อมขาดสูญ อนึ่ง วิชาคธรรมนั้น ตรัสเรียกว่า ธรรมเป็นที่สิ้น ตัดหา ธรรมเป็นที่ส่ารอกระคะ ธรรมเป็นที่ดับ เพราะตัดหามาถึงวิชาคธรรมนั้นแล้ว ย่อมถึงความสิ้นไป ย่อมส่ารอกไป และย่อมดับไปโดยประการทั้งปวง อนึ่ง วิชาคธรรมนั้น ตรัสเรียกว่า นิพพาน เพราะวิชาคธรรมนั้น ออกไป คือ ชานออกไป ได้แก่ พรากไป จากตัดหา อันได้ชื่อว่า วาณะ เพราะร้อยรัด คือ ผูกมัด ได้แก่ เย็บไว้ ซึ่งกำเนิด ๔ คติ ๕ วิญญาณฐิติ ๗ และสัตตาวาส ๘ เพื่อความมีสืบต่อ ๆ ไป ๑ อันผู้บำเพ็ญ เพียร ฟังระลึกถึงความสงบ กล่าวคือนิพพาน ด้วยอำนาจคุณทั้งหลาย มีความเป็น ธรรมที่สร้างมาเป็นต้นเหล่านั้น ด้วยประการอย่างนี้ ก็ หรือว่าฟังระลึกถึงความสงบ ด้วยอำนาจคุณแห่งความสงบอื่น ๆ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในพระสูตรทั้งหลาย มีอาทิว่า

ดูก่อนนิกขุทั้งหลาย เราจักแสดงอสังขตธรรม (ธรรมอันปัจฉัยปรุงแต่งไม่ได้)

สังขธรรม (ธรรมอันแท้จริง)

ปารธรรม (ธรรมอันเป็นฝั่ง)

สุทฺททสธรรม (ธรรมอันเห็นได้แสนยาก)

อชชธรรม	(ธรรมอันไม่คร่ำคร่า)
ชวธรรม	(ธรรมอันยั่งยืน)
นิปปัญจธรรม	(ธรรมที่ปราศจากเหตุเครื่องเน้นซ้ำ)
อมตธรรม	(ธรรมอันไม่ตาย)
สิวธรรม	(ธรรมอันเยือกเย็น)
เขมธรรม	(ธรรมอันเกษม)
อัทนุตธรรม	(ธรรมอันนำอัสจรรย์)
อนัตติกธรรม	(ธรรมอันปราศจากทุกข์, ธรรมอันไม่มีอันตราย)
อหยาปชฌธรรม	(ธรรมอันไม่มีความเบียดเบียน)
วิสุททธิธรรม	(ธรรมอันบริสุทธิ์)
ทีปธรรม	(ธรรมอันเป็นที่พึ่ง)
ตาดนธรรม	(ธรรมอันเป็นเครื่องต้านทาน)

และ ดูก่อนนิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงเลณธรรม (ธรรมเป็นที่เร้น) แก่เธอ
ทั้งหลายฯ

พระธรรมโมลี อุปาสโม
สนามหลวงแผนกบาลี

วัดพิชยญาติการาม

แปล
ตรวจแก้.